

**„Ocena sytuacji na rynku pracy województwa pomorskiego i realizacji przez Samorząd
Województwa Pomorskiego zadań w zakresie polityki rynku pracy w 2022 roku”**

WSTĘP - uwarunkowania społeczno – gospodarcze

Niepewność oraz nieprzewidywalność to cechy, które wciąż charakteryzują krajowe oraz regionalne procesy gospodarcze. Trwająca wojna w Ukrainie dodatkowo wzmacnia niestabilność gospodarczą w skali globalnej. Dotyka to także rynku pracy, chociaż w regionie pomorskim jest on relatywnie stabilny i skutecznie oparł się negatywnym czynnikom z otoczenia ekonomicznego. W stosunku do 2021 roku, gospodarka polska doświadczyła pod koniec 2022 roku silnego impulsu recesyjnego. Jednak pomimo wyraźnego osłabnięcia gospodarki, krajowy i pomorski rynek pracy działały bez większych zakłóceń. Można było jednak zaobserwować symptomy nasycenia tego rynku oraz pierwsze oznaki redukcji liczby miejsc pracy. Nie spowodowało to jak dotąd wzrostu bezrobocia, ale jest to wyraźny sygnał ostrzegawczy dla wszystkich podmiotów, powiązanych z pomorskim rynkiem pracy. Przede wszystkim aktualnie na rozwój rynku pracy coraz silniej wpływają innowacje technologiczne, a zwłaszcza dynamiczny rozwój automatyzacji, robotyzacji oraz sztucznej inteligencji. Jakkolwiek na razie nie obserwujemy istotnych zmian struktury zatrudnienia w regionie pomorskim, to można spodziewać się wystąpienia wyzwań w sferze powiązanej z najnowszymi technologiami. Zsieciowanie tej sfery z wieloma tradycyjnymi sektorami może spowodować rekonstrukcję potrzeb kwalifikacyjnych zarówno w sektorze finansowym, jak też w wielu segmentach tzw. sfery realnej¹. Dodatkowo wyzwaniem dla pomorskiej gospodarki może być w przyszłości wzrastający trend reshoringu, czyli skracania łańcucha dostaw. Jest to oczywiście też szansa rozwojowa, ale przenoszenie aktywności gospodarczej z regionu Azji do państw europejskich odbywać się będzie na zasadzie konkurencji z uwzględnieniem kalkulacji ekonomicznych inwestorów. O pozyskanie inwestorów zagranicznych, skracających łańcuchy dostaw, równie aktywnie co Polska (w tym nasz region), zabiegają takie kraje, jak Niemcy lub Turcja. Miniony rok nie przyniósł jeszcze znaczących działań na tym polu, ale należy liczyć się z tym, że tego typu przesunięcia inwestycyjne z Azji do Europy, będą miały miejsce, a Pomorze będzie musiało rywalizować z poważnymi konkurentami z Unii Europejskiej.

Obecnie skala impulsów, destabilizujących polską gospodarkę jest na tyle silna, że nawet po ustąpieniu wielu z nich, można spodziewać się wystąpienia zjawiska histerezy (czyli opóźnienia w reakcji na czynnik zewnętrzny) zarówno w sferze poziomu inflacji, jak też niestabilności finansów

¹ Sfera realna obejmuje: sferę produkcji (przedsiębiorstwa produkcyjne, gospodarstwa rolne, jednostki użyteczności publicznej), sferę wymiany (przedsiębiorstwa handlowe, trans- portowe i inne) i sferę konsumpcji (gospodarstwa domowe, podmioty konsumpcji zbiorowej).

publicznych oraz spowolnienia procesów wpływających na tworzenie miejsc pracy. W ostatnim czasie coraz częściej mamy do czynienia z różnego rodzaju szokami podażowymi, niemożliwymi do przewidzenia przez przedsiębiorców, a tym samym naruszającymi stabilność prowadzonej przez nich działalności. Nie dziwi zatem fakt, że oceny koniunktury gospodarczej formułowane przez pomorskich przedsiębiorców w ubiegłym roku były w większości branż niekorzystne i wykazywały trend spadkowy. Choć w kwietniu br. nastroje prawie we wszystkich branżach uległy poprawie, to i tak ogólny wskaźnik koniunktury dla województwa pomorskiego pozostaje na ujemnym, czyli na niekorzystnym poziomie.

Rośnie liczba przedsiębiorstw, ale także zawieszonych działalności w rejestrze REGON

Pomorskie niezmiennie od wielu lat jest regionem o relatywnie silnej gospodarce, w tym wysokiej dostępności wykwalifikowanych kadr. Charakterystyczną cechą naszego regionu jest koncentracja przedsiębiorczości w Trójmieście, gdzie zarejestrowanych jest ponad 40% wszystkich firm województwa. To powoduje, że Trójmiasto jest największym rynkiem pracy województwa pomorskiego, gdzie pracuje 4 na 10 zatrudnionych.

Pomimo wielu niesprzyjających warunków prowadzenia działalności gospodarczej, z roku na rok w naszym regionie powstaje coraz więcej nowych przedsiębiorstw. Tylko w 2022 roku w rejestrze REGON zarejestrowano 27,7 tys. nowych podmiotów, co oznacza, że na 10 tys. mieszkańców było ich 122. Pod względem tego wskaźnika nasze województwo od lat utrzymuje się na drugiej pozycji po województwie mazowieckim. Jednocześnie względnie dużo firm w województwie pomorskim wyrejestrowuje swoją działalność (w 2022 roku było to 16,2 tys. podmiotów, tj. więcej niż średnia dla kraju – 13,8 tys.). Natomiast niewiele przedsiębiorstw w naszego regionu ogłasza upadłość (w 2022 roku były to 22 firmy, tj. dokładnie tyle co średnia dla kraju). Warto podkreślić, że wyższe poziomy wyrejestrowań czy upadłości obserwowane był przed pandemią, zatem obecnie nie są to zjawiska mocno niepokojące. Należy jednak zwrócić uwagę, na coraz większą w województwie pomorskim liczbę podmiotów z zawieszoną działalnością w rejestrze REGON. O ile w grudniu 2021 roku takich podmiotów było 46,9 tys. i stanowiły one 14,1% jednostek wpisanych do REGON, to już w grudniu 2022 roku było ich 54,4 tys. (15,8% wszystkich podmiotów), a w końcu I kwartału 2023 roku ich liczba wzrosła do 56,4 tys. (16,3%). Jednocześnie coraz więcej przedsiębiorstw dokonuje zgłoszeń zwolnień grupowych, co w przypadku naszego regionu jeszcze w ubiegłym roku nie stanowiło istotnego zjawiska.

O ile w Pomorskiem w procedurze zwolnień grupowych w ciągu 2022 roku pracodawcy zwolnili 474 pracowników (blisko 75% z przetwórstwa przemysłowego), to już w I kwartale 2023 roku zwolnili 255 osób (prawie 40% z przetwórstwa przemysłowego, prawie po 30% z handlu hurtowego i detalicznego oraz działalności związanej z oprogramowaniem), natomiast zgłoszeń takich zwolnień było na 439 osób (około 60% z produkcji artykułów spożywczych, a pozostałe zgłoszenia zwolnień dotyczyły sektora usług).

Mniej ofert pracy na rynku - słabnie popyt na pracę

Wprawdzie w 2022 roku w rejestrze REGON odnotowano więcej podmiotów niż rok wcześniej, to jednak przedsiębiorcy ograniczali tworzenie nowych miejsc pracy. Znajduje to odzwierciedlenie między innymi w danych o wolnych miejscach pracy i aktywizacji zawodowej w powiatowych urzędach pracy województwa pomorskiego. W 2022 roku zgłoszono prawie 93 tys. ofert pracy, tj. o 9,8 tys. (9,6%) mniej niż w 2021 roku, w którym było ich prawie 103 tys. Również w I kwartale 2023 roku pracodawcy zgłosili mniej ofert pracy o ponad 8 tys. (30%) niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. W tym miejscu trzeba podkreślić, że w ostatnich dwóch latach na 100 miejsc zatrudnienia zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy w naszym regionie, aż 25 dotyczyło największego w województwie rynku pracy, czyli miasta Gdańsk.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania zewnętrzne (inflację oraz wzrost kosztów funkcjonowania firm, spowodowany przede wszystkim sytuacją w Ukrainie) spadek ofert zatrudnienia w 2022 roku w porównaniu z rokiem wcześniejszym nie był na tyle duży, aby istotnie wpłynąć na pomorski rynek pracy tym bardziej, że obarczony był on efektem wysokiej bazy, czyli rekordową liczbą ofert pracy w roku 2021, w którym widoczne było popandemiczne odbicie. Potwierdzeniem tego jest także kwartalny wskaźnik będący relacją nowoutworzonych do zlikwidowanych miejsc pracy. Wskaźnik ten dla województwa pomorskiego do końca 2022 roku kształtował się na poziomie około 2,0. Oznacza to, że na jedno zlikwidowane miejsce pracy przypadały około dwa nowoutworzone. Jednakże, jeśli trend malejący w ofertach pracy utrzyma się w dłuższej perspektywie (pomijając wahania sezonowe) to możemy spodziewać się pogorszenia sytuacji na pomorskim rynku pracy.

Prognozowana mniejsza liczba zawodów deficytowych

Zjawisko stopniowego ograniczania popytu na pracę ma również wyraz w zmieniającej się strukturze zapotrzebowania na zawody prognozowanej w ramach „Barometru zawodów dla województwa pomorskiego na 2023 rok”. Badanie to pokazuje, że w bieżącym roku zmniejszy się liczba grup

zawodów deficytowych na rzecz zrównoważonych. Deficyty przewidywane są przede wszystkim w branży medycznej (zwłaszcza wśród pielęgniarek i położnych, lekarzy czy też fizjoterapeutów) i opiekuńczej (głównie wśród opiekunów osoby starszej lub niepełnosprawnej) oraz niezmiennie wśród kierowców samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych oraz niektórych grup zawodów branży budowlanej. Za najczęstszą przyczynę deficytu pracowników w regionie wskazywany jest brak wystarczającej liczby kandydatów posiadających wymagane doświadczenie zawodowe, kwalifikacje i kompetencje, ale także nieatrakcyjne warunki pracy i płacy oferowane przez pracodawców.

Utrzymuje się zainteresowanie pracodawców zatrudnianiem cudzoziemców

Pomorski rynek pracy w 2022 roku był na tyle chłonny, że pracodawcy nadal niwelowali, choć w mniejszym zakresie, niedobory kadrowe zatrudnianiem cudzoziemców. W ubiegłym roku pracodawcy zgłosili tylko 90,8 tys. oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom (w 2021 roku – rekordowe 170 tys.), ale w związku z działaniami wojennymi, dzięki uproszczonej procedurze, mogli zatrudniać także obywatele Ukrainy na podstawie powiadomień. Takich powiadomień od połowy marca ubiegłego roku odnotowano 60,9 tys. Zatem zainteresowanie pracą cudzoziemców w naszym regionie w ubiegłym roku ukształtowało się na poziomie 151,7 tys., tj. o około 11% mniejszym niż w 2021 roku. W I kwartale 2023 roku zainteresowanie pracodawców pracownikami zza wschodniej granicy nie zmalało. W tym okresie odnotowano łącznie 34,2 tys. oświadczeń o zamiarze zatrudnienia cudzoziemców i powiadomień o powierzeniu pracy obywatelom Ukrainy (średnia kwartalna w 2022 roku wyniosła 38,0 tys.). Warto podkreślić, że z roku na rok w województwie pomorskim rośnie liczba zgłoszeń cudzoziemców do ubezpieczenia emerytalnego i rentowego. W czwartym kwartale 2022 roku zgłoszonych było ponad 67,4 tys. cudzoziemców, tj. o jedną czwartą więcej niż w analogicznym okresie 2021 rok, a już w I kwartale 2023 roku takich zgłoszeń było blisko 70,0 tys. Niezależnie od okresu zgłoszeń do ubezpieczenia emerytalnego i rentowego, średnio trzy czwarte cudzoziemców stanowili obywatele Ukrainy. Wzrost populacji ubezpieczonych imigrantów świadczy o tym, że coraz więcej z nich podejmuje pracę w oparciu o bardziej stabilne formy zatrudnienia. Niemniej jednak redukcja luki zatrudnienia przez imigrantów zarobkowych z Ukrainy wydaje się powoli osiągać swoje maksimum i dalsze pozyskiwanie kadr może stanowić coraz większe wyzwanie dla pracodawców.

Aktywność zawodowa Pomorzan utrzymuje się wciąż na wysokim poziomie, ale wśród kobiet jest nadal niższa niż wśród mężczyzn

Województwo pomorskie, od lat utrzymuje się w czołówce regionów, w których aktywność zawodowa mieszkańców jest relatywnie wysoka. W 2022 roku współczynnik aktywności zawodowej w województwie pomorskim wyniósł dla osób w wieku 15-89 lat² 59,6%, co dało 3. miejsce wśród wszystkich regionów kraju (za mazowieckim i wielkopolskim). Nadal jednak aktywność zawodowa kobiet pozostawała na znacznie niższym poziomie niż mężczyzn (52,6% do 67,3%), niemniej w przypadku Pomorzanek był to drugi w kraju poziom współczynnik, po województwie mazowieckim, a w przypadku mężczyzn czwarty w kraju po województwie mazowieckim, wielkopolskim i łódzkim. W 2022 roku osoby pracujące w województwie pomorskim stanowiły 58,5% ogółu ludności w wieku 15-89 lat, co było trzecią wielkością w kraju, po województwie mazowieckim i wielkopolskim. Większość zatrudnionych w Pomorskiem (blisko 93%) wykonywało swoje obowiązki zawodowe w pełnym wymiarze czasu. Największy odsetek (64%) wśród pracujących stanowili pracownicy sektora usług, a w dalszej kolejności pracownicy przemysłu i budownictwa (31%) oraz najmniej rolnictwa (5%).

Bezrobocie rejestrowane jest coraz mniejsze, ale jego struktura pozostaje niekorzystna

W 2022 roku podstawowy wskaźnik rynku pracy, czyli stopa bezrobocia rejestrowanego, kształtowała się w województwie pomorskim korzystnie. Z miesiąca na miesiąc ulegała ona zmniejszeniu tak, że w lipcu i sierpniu wyniosła 4,4%, czyli zrównała się z najniższym poziomem w historii województwa pomorskiego, który wystąpił po raz pierwszy w czerwcu 2019 roku. Od września do listopada ubiegłego roku kształtowała się ona na niezmiennym poziomie 4,5%, a w grudniu nieznacznie wzrosła do 4,6% w wyniku wahań sezonowych (jest to tendencja występująca corocznie w miesiącach zimowych). Do lutego 2023 roku stopa bezrobocia, zgodnie z przewidywaniami, nieznacznie wzrosła do poziomu 5,0% , po czym w marcu br. uległa już nieznacznemu obniżeniu do poziomu 4,9%.

² Celem Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności Głównego Urzędu Statystycznego jest uzyskanie informacji o wielkości i strukturze siły roboczej. Podstawowym kryterium podziału ludności z punktu widzenia aktywności ekonomicznej na pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo jest praca, a dokładniej: fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy w badanym tygodniu. Od 2021 roku Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności zostało zawężone do osób w wieku 15-89 lat (wcześniej obejmował osoby w wieku 15 lat i więcej). W przypadku pozostałych członków gospodarstw domowych (tj. osób poniżej 15 roku życia oraz powyżej 89 roku życia) pozyskiwane są wyłącznie informacje dotyczące ogólnej charakterystyki gospodarstwa domowego (a więc nieobejmujące informacji dotyczących aktywności ekonomicznej). Zob. Aktywność ekonomiczna ludności Polski – I kwartał 2021 roku, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2021 rok.

Stopa bezrobocia obliczana jest udział osób bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo, czyli pracujących i bezrobotnych. Dlatego też na zmiany wielkości stopy bezrobocia mają wpływ zmiany w rejestracji i wyrejestrowaniach bezrobotnych w urzędach pracy oraz zmiany w liczbie pracujących. W naszym województwie na spadek stopy bezrobocia rejestrowanego w 2022 roku miało wpływ to, że więcej o 7% osób opuszczało rejestry bezrobotnych niż do niego trafiało, ale także rosnąca istotnie liczba pracujących w Trójmieście. Natomiast na wzrost stopy bezrobocia na początku 2023 roku, miała wpływ zarówno większa liczba osób bezrobotnych rejestrujących się niż opuszczających rejestr, ale także mniejsza niż w miesiącach wcześniejszych liczba osób pracujących przede wszystkim w Trójmieście.

W ostatnim czasie zmieniła się istotnie struktura napływu i odpływu bezrobotnych w rejestrach prowadzonych przez powiatowe urzędy pracy województwa pomorskiego. W naszym regionie zwiększył się udział bezrobotnych, którzy znaleźli się w rejestrze po raz pierwszy z 24,8% w 2021 roku do 26,2% w 2022 roku i 27,0% w I kwartale 2023 roku. Jednakże warto podkreślić, że średni miesięczny udział bezrobotnych rejestrowanych z przyczyn dotyczących zakładu pracy nie ulega istotnym wahaniom (w 2021 roku wyniósł 4,0%, w 2022 roku – 3,0%, a w I kwartale 2023 roku – 3,8%). Może to świadczyć o tym, że pomorscy pracodawcy jeszcze wstrzymują się z redukcją zatrudnienia.

W 2022 roku, podobnie jak w I kwartale 2023 roku główną przyczyną wyłączeń z rejestrów powiatowych urzędów pracy było podejmowanie pracy przez osoby bezrobotne – około 52,0% wszystkich wyłączeń (w 2021 roku podjęcia pracy dotyczyły 60,8% wyłączeń). Spadek ten w 2022 roku nie powinien zaskakiwać biorąc pod uwagę zarówno spowolnienie gospodarcze, jak i praktycznie niezmienną strukturę zarejestrowanych osób bezrobotnych w naszym regionie (za wyjątkiem grupy długotrwale bezrobotnych, w przypadku których od dłuższego czasu obserwowany jest znacznie wyższy niż w innych grupach udział wyrejestrowań osób z tytułu niepotwierdzenia gotowości do pracy i dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego). Około jedna trzecia osób w bezrobociu rejestrowanym nie ma żadnych kwalifikacji, a ponad dwie piąte to osoby długotrwale bezrobotne, czyli takie, które w okresie trwania bezrobocia utraciły znaczną część posiadanych wcześniej umiejętności. Ponadto prawie jedna trzecia wśród bezrobotnych kobiet jest nieaktywna zawodowo z powodu niepodjęcia pracy po urodzeniu dziecka. Mniejsza skala osób opuszczających rejestry bezrobotnych z tytułu podjęcia pracy może świadczyć o luce kompetencyjnej tych osób, a w przypadku kobiet sprawujących opiekę nad dziećmi o nieodpowiednim dopasowaniu systemów pracy

do potrzeb wynikających z zasady godzenia życia rodzinnego z zawodowym. Może to również świadczyć o stopniowo pogarszającej się sytuacji na rynku pracy (pomimo, że nie widać jeszcze takich symptomów w poziomie bezrobocia rejestrowanego).

Bierność zawodowa stanowi istotną barierę dla popytu na pracę i nadal dominuje wśród kobiet

Obserwowanym od lat zjawiskiem na regionalnym rynku pracy jest wysoka liczba osób biernych zawodowo (w IV kwartale 2022 roku - 719 tys.), którzy stanowią prawie 40% mieszkańców Pomorza w wieku 15-89 lata³. Podobnie jak w latach ubiegłych, sześć na dziesięć kobiet nie poszukiwało pracy, a trzy na dziesięć były to osoby w wieku produkcyjnym. Powody bierności zawodowej określane są w odniesieniu do osób w wieku 15-74 lata⁴, których w IV kwartale 2022 roku było w naszym regionie 608 tys. Największą grupę osób nieposzukujących pracy stanowili emeryci - 51%, w której było nieznaczne zróżnicowanie ze względu na płeć (wśród kobiety, takich na emeryturze było – 53%, 1) wśród mężczyzn – 49%). Natomiast w przypadku innych powodów bierności zawodowej widoczne było zdecydowanie większe zróżnicowanie ze względu na płeć. Nauka i uzupełnianie kwalifikacji to kolejny powód, który uniemożliwiał poszukiwanie pracy 24% osób (w przypadku kobiet – 21%, mężczyzn 29%). Ze względu na chorobę i niepełnosprawność w bierności zawodowej pozostawało 11% osób (w przypadku kobiet - 8%, mężczyzn – 17%), a z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu 8,0% (w przypadku kobiet – 13%, mężczyzn -2%). Jednocześnie warto zaznaczyć, że niejednokrotnie czynnikiem mającym wpływ na podejmowanie decyzji o pozostaniu poza rynkiem pracy ma wysokość wynagrodzenia za pracę i wysokość świadczeń społecznych.

Procesy demograficzne zmieniają pomorski rynek pracy

Negatywne zmiany obserwowane w ostatnich latach w obszarze demografii coraz bardziej odczuwalne są na rynku pracy. Województwo pomorskie nadal jest w lepszej sytuacji niż większość regionów, gdyż jest województwem notującym drugi (po województwie małopolskim) najniższy ubytek naturalny na tysiąc mieszkańców w kraju, który w I półroczu 2022 roku wyniósł minus 2,17. Jednakże Pomorskie, które do tej pory jako nieliczne notowało dodatni poziom wskaźnika przyrostu naturalnego, w 2020 roku po raz pierwszy odnotowało jego wartość ujemną (minus 0,5). Zjawisko

³ Ibidem.

⁴ Od 2021 roku przyczyny bierności w Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności określane są dla populacji biernych zawodowo w wieku 15-74 lata. W województwie pomorskim w II kwartale 2021 roku biernych zawodowo w tej grupie wiekowej było 616 tys. i w odniesieniu do tej wielkości obliczono odsetek biernych zawodowo według przyczyn.

ubytku naturalnego w naszym regionie wystąpiło dwa lata wcześniej niż przewidywały to prognozy demograficzne. Ubytek naturalny wraz ze starzejącym się społeczeństwem będzie niekorzystnie wpływać na relację między populacją osób w wieku produkcyjnym a nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym). O ile jeszcze w 2021 roku w województwie pomorskim na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 68,7 osób w wieku nieprodukcyjnym (mniej niż średnia w kraju – 69,3), to prognoza na 2030 roku wskazuje, że wskaźnik ten w naszym regionie osiągnie poziom 74,7 (porównywalnie w kraju 74,8). W Pomorskiem udział osób w wieku produkcyjnym (będących podstawowym zasobem dla rynku pracy), podobnie jak w innych regionach kraju, z roku na rok wykazuje tendencję spadkową. W 2021 roku osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 59,3% ogółu społeczeństwa regionu (porównywalnie w kraju – 59,1%), a już w 2030 roku ich odsetek zmniejszy się do 57,2%, czyli takiej samej wielkości co prognozowana dla kraju. Nieuniknionym skutkiem tego zjawiska będą nie tylko zmiany w systemie emerytalnym, ale też w obszarach bezpośrednio związanych z rynkiem pracy, np. takich jak zarządzanie i organizacja procesów w firmach, które muszą zostać w większym zakresie oparte na zarządzaniu wiekiem.

Kształcenie ustawiczne nadal ma niewystarczający poziom

Od kilku lat coraz większym wyzwaniem dla pracodawców jest zrekrutowanie talentów dysponujących zarówno pożądanymi kompetencjami, jak i umiejętnościami miękkimi. Dzisiaj niedobór talentów odczuwa około 70% pracodawców w Polsce, przy czym w odniesieniu do regionu północnego (obejmującego województwo pomorskie, kujawsko – pomorskie i warmińsko – mazurskie) wskaźnik ten wyniósł 64%⁵. Dlatego też kształcenie ustawiczne ma obecnie kluczowe znaczenie dla dostosowania kadr do potrzeb rynku, zwłaszcza w sytuacji, gdy wiedza i umiejętności zmieniają się coraz szybciej, a wymagania rynku pracy dynamicznie ewoluują. Jednakże jak pokazują dane z badań i analiz nie tylko pracodawcy wspierają rozwój swoich pracowników na niewystarczającym poziomie. Również pracownicy w niewielkim stopniu podnoszą swoje kwalifikacje i umiejętności. W 2020 roku w województwie pomorskim 37,1% (w kraju – 40,9%) przedsiębiorstw o liczbie pracujących 10 osób i więcej dokształcało swoich pracowników w ramach ustawicznego szkolenia zawodowego. Przy czym tendencja jest taka, że większe firmy mocniej wspierają rozwój zawodowy swoich pracowników. Pomorscy pracodawcy, którzy nie zdecydowali się realizować ustawicznego szkolenia zawodowego jako główne powody wskazywali, że obecne

⁵ Więcej w: *Niedobór Talentów w Polsce 2023*, raport ManpowerGroup.

kwalifikacje i umiejętności zatrudnionych w pełni odpowiadają potrzebom przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstwo prowadziło strategię zatrudniania osób o odpowiednim poziomie kwalifikacji. W przypadku mieszkańców naszego regionu, w kształceniu ustawicznym w 2022 roku uczestniczyło 7,5% osób w wieku 25 – 64 lata (w 2021 roku – 6,8%). Województwo pomorskie pod względem poziomu kształcenia ustawicznego mieszkańców z roku na rok plasuje się coraz niżej w ramach krajowego rankingu (w 2022 roku było to siódme miejsce w kraju). Warto nadmienić, że w 2022 roku najwyższy odsetek osób uczestniczących w kształceniu ustawicznym odnotowano w województwie małopolski (12,7%), które jako pierwsze w Polsce miało wyższy poziom wskaźnika niż średnia w krajach UE-27 (11,9%).

PODSUMOWANIE - mocne strony i wyzwania pomorskiego rynku pracy

Pomorski rynek pracy podlega wpływom różnych czynników, w tym długoterminowych (trendy globalne), sezonowych (związanych ze specyfiką regionu), a w ostatnich latach także incydentalnym zdarzeniom o znaczeniu krytycznym (pandemia koronawirusa, konflikt zbrojny w Ukrainie).

Pomimo dynamicznych oraz trudnych do przewidzenia i oszacowania zmian, zachodzących w sferze gospodarczej i społecznej, nasze województwo nadal pozostaje regionem atrakcyjnym do życia i pracy zarówno dla stałych mieszkańców oraz imigrantów.

Obserwowane od lat korzystne trendy utrzymują się, a negatywne zjawiska - jak dotąd - nie są w stanie zahamować pozytywnej sytuacji pomorskiego rynku pracy.

Za mocne strony pomorskiego rynku pracy należy aktualnie uznać:

- niski poziom bezrobocia;
- utrzymujący się poziom zatrudnienia i liczba pracujących Pomorzan;
- wysoki poziom aktywności zawodowej mieszkańców regionu;
- rosnącą przedsiębiorczość oraz wysoce rozwinięte postawy przedsiębiorcze Pomorzan;
- skuteczne dostosowywanie się przedsiębiorstw do zachodzących zmian w gospodarce;
- utrzymującą się liczbę cudzoziemców wspierających regionalny rynek pracy, szczególnie w sektorach dotkniętych deficytami kadrowymi;
- odporność regionalnego rynku pracy na zjawiska noszące znamiona szoków gospodarczych.

Do wyzwań pomorskiego rynku pracy nadal zaliczamy:

- utrzymującą się niższą aktywności zawodową kobiet,
- niski odsetek osób kontynuujących pracę zawodową po osiągnięciu wieku emerytalnego;
- wysoki udział kobiet i osób powyżej 50. roku życia wśród bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy;
- niski odsetek przedsiębiorstw o zatrudnieniu 10 – 49 osób realizujących ustawiczne szkolenie zawodowe pracowników;
- niski wskaźnik udziału Pomorzan w kształceniu ustawicznym;
- zmniejszająca się liczba zasobów pracy – osób w wieku produkcyjnym;
- rosnące wyzwania kompetencyjne, głównie związane z rozwojem technologicznym (zmiana wymogów co do wiedzy, umiejętności oraz postaw pracodawców i pracowników).

Wszystkie wyszczególnione zjawiska, zdefiniowane zarówno w mocnych stronach (jako filary dalszego rozwoju), jak też w wyzwaniach (jako obszary wymagające podjęcia skutecznych działań), pokazują że coraz większe znaczenie dla pomorskiego rynku pracy, w szczególności w efekcie trendów demograficznych, ma presja na poprawę produktywności zatrudnienia. Konieczność zwiększania efektywności pracy powoduje wzrost znaczenia automatyzacji, robotyzacji i cyfryzacji procesów gospodarczych. To, w skali globalnej, przyspiesza i determinuje najpilniejsze potrzeby kompetencyjne. Dlatego też, dzisiaj kluczowym wyzwaniem dla rynku pracy jest rozwój elastycznego kształcenia ustawicznego wszystkich uczestników rynku pracy (osób poszukujących pracy, pracowników i pracodawców). Jest to nie tylko czynnik mający znaczenie dla przyciągania inwestorów zewnętrznych, w ramach już trwającego procesu skracania łańcuchów dostaw, czyli reshoringu. Doskonalenie kompetencyjne zasobów pracy w sposób ciągły daje szansę na większe wykorzystanie potencjału intelektualnego oraz kreatywności, co w obliczu rozwoju technologii powiązanych ze sztuczną inteligencją sprzyja wzmocnieniu pozycji konkurencyjnej regionalnych rynków pracy. Doskonalenie technologii cyfrowych będzie coraz silniej skłaniało przedsiębiorców do niestandardowych działań i zwiększania zakresu innowacyjności podejmowanych przedsięwzięć. W tym kontekście **odpowiednio rozwijane kompetencje i kwalifikacje będą decydowały o przewadze rynkowej przedsiębiorstw oraz wzmocniły konkurencyjność osób zatrudnionych i poszukujących pracy.**

Potrzeba kształcenia ustawicznego została wyraźnie zaznaczona w Regionalnym Programie Strategicznym w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego. Polityka rynku pracy oddziałuje nie tylko na ekonomiczny aspekt rozwoju Pomorza, ale także na wszystkie pokrewne wątki rozwojowe, jak np. edukację, integrację społeczną, zdrowie. Powinna ona zatem spajać działania na wszystkich płaszczyznach, przyczyniając się do harmonijnego i trwałego rozwoju regionu, obejmując inkluzywnie wszystkich jego mieszkańców.

DZIAŁANIA PROWADZONE W RAMACH REGIONALNEJ POLITYKI RYNKU PRACY

W 2022 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku, prowadząc w imieniu Samorządu Województwa Pomorskiego regionalną politykę rynku pracy, realizował działania określone w Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia dla województwa pomorskiego na rok 2022. Dotyczą one następujących obszarów tematycznych:

- rozwój kompetencji i kwalifikacji zawodowych mieszkańców Pomorza;
- wsparcie pracodawców w elastycznym reagowaniu na zachodzące zmiany społeczno-gospodarcze;
- rozwój partnerstwa na rzecz zwiększenia skuteczności polityk rynku pracy;
- upowszechnianie wiedzy i aktualnych informacji o regionalnym rynku pracy.

I. KOMPETENTNI I WYKWALIFIKOWANI MIESZKAŃCY POMORZA

Interwencja w tym obszarze polegała głównie na wyrównywaniu szans w dostępie do nabywania i rozwoju umiejętności zgodnie z indywidualnymi predyspozycjami i talentami, w tym także na wspieraniu postaw przedsiębiorczych Pomorzan. Podnoszono także jakość i dostępność usług poradnictwa zawodowego w celu doskonalenia kompetencji i kwalifikacji mieszkańców regionu. Równolegle inicjowane były działania wspomagające pracodawców w doskonaleniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych ich pracowników.

Zrealizowane działania:

1. Koordynacja prac związanych z realizacją zobowiązania SRWP: „Wypracowanie mechanizmów wspierania rozwoju zawodowego w oparciu o dostosowany do potrzeb regionalnej gospodarki system kształcenia ustawicznego”:

- W ramach prac koncepcyjnych nad przedsięwzięciem strategicznym „Pomorski Broker Zawodowy”, Pomorskie Obserwatorium Rynku Pracy WUP w Gdańsku zrealizowało badanie pt. „Kształcenie ustawiczne w województwie pomorskim – potencjał i zapotrzebowanie w kontekście potrzeb rynku pracy”. Celem badania było dokonanie oceny potencjału instytucjonalnego systemu kształcenia ustawicznego oraz zbadanie zapotrzebowania pracodawców na kompetencje i kwalifikacje pracowników z uwzględnieniem poziomu aktywności edukacyjnej dorosłych mieszkańców województwa pomorskiego na rzecz rozwoju zawodowego.
- Realizowane były prace w ramach międzynarodowego i ponadregionalnego projektu pt. „Wsparcie techniczne w wypracowaniu oferty publicznych służb zatrudnienia dla osób biernych zawodowo ułatwiającej im wejście na rynek pracy”. Założeniem projektu jest otrzymanie wsparcia technicznego (w tym przypadku instytucją wspierającą będzie OECD), w celu wypracowania sposobów dotarcia i aktywizacji osób biernych zawodowo przez Publiczne Służby Zatrudnienia oraz opracowania podstaw metodologii prognozy zapotrzebowania na kwalifikacje i/lub długoterminowej prognozy zapotrzebowania na zawody. Docelowo nowa metodologia uzupełni realizowane przez WUP w Gdańsku coroczne badanie zapotrzebowania na zawody pt. „Barometr zawodów”.
- Trwały prace nad projektowaniem działań, które będą podejmowane w projekcie Samorządu Województwa Pomorskiego pn. „Mechanizm współpracy i koordynacji w zakresie uczenia się przez całe życie dla województwa pomorskiego”. Projekt ten ma na celu wdrożenie zapisów Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 w województwie pomorskim i będzie realizowany w celu dopasowania kompetencji mieszkańców Pomorza i systemu kształcenia do potrzeb gospodarki regionu i docelowo będzie finansowany w ramach Krajowego Planu Odbudowy.

2. Podnoszenie jakości pracy doradców zawodowych w ramach Pomorskiego Systemu Poradnictwa Zawodowego w oparciu o zidentyfikowane potrzeby, w tym w szczególności doskonalenie ich kompetencji w zakresie wspierania mieszkańców w projektowaniu elastycznej kariery zawodowej:

- W ramach działalności Pomorskiego Systemu Poradnictwa Zawodowego, którego funkcjonowanie rozwijane jest w zobowiązaniu strategicznym pn. „Wypracowanie mechanizmów wspierania rozwoju zawodowego w oparciu o dostosowany do potrzeb regionalnej gospodarki system kształcenia ustawicznego” zorganizowano 16 spotkań subregionalnych grup sieci współpracy doradców zawodowych z województwa pomorskiego, w tematach dotyczących: pracy z klientem uchodźczym oraz procesu rekrutacji i motywacji osób poszukujących zatrudnienia.
- Zorganizowano seminarium dla doradców zawodowych i partnerów rynku pracy pn. „Rola umiejętności na międzypokoleniowym rynku pracy. Jak inspirować przedstawicieli pokoleń X, Y, Z w trzech różnych obszarach: rozwój, coaching, rekrutacja”. W szkoleniach wzięły udział 82 osoby.
- Dla doradców zawodowych powiatowych urzędów pracy województwa pomorskiego zorganizowano szkolenia w zakresie stosowania testów: Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych (KZZ) i Narzędzie do Badania Kompetencji (NBK), w których wzięły udział 24 osoby.
- Świadczone usługi poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej w formie indywidualnej lub grupowej (wsparcia udzielono 17,4 tys. mieszkańcom województwa pomorskiego). Usługi dotyczyły w szczególności wsparcia przy określeniu ścieżki rozwoju zawodowego, przygotowania do procesu rekrutacji, poszukiwania pracy i zakładania działalności gospodarczej.

3. Upowszechnianie idei i korzyści wynikających z całonocnego poradnictwa zawodowego oraz uczenia się przez całe życie wśród instytucji i mieszkańców województwa pomorskiego:

- W związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie, przy Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP w Gdańsku i Słupsku utworzono punkty wsparcia dla uchodźców z Ukrainy. Z usług skorzystało ponad 1,3 tys. obywateli Ukrainy, w tym 1,2 tys. osób z poradnictwa zawodowego (w zakresie poszukiwania pracy, przygotowania CV i systemu edukacji) oraz 114 osób z porad prawnych świadczonych przez radców prawnych z Okręgowej Izby Radców

Prawnych w Gdańsku. W ramach działania Punktu w Gdańsku odbywały się również lekcje rozwijające znajomość języka polskiego pt. „Porozmawiajmy o rynku pracy” prowadzone przez doradców zawodowych, doradców EURES i wolontariuszy. Odbyły się łącznie 32 spotkania językowe, w których wzięło udział ponad 0,4 tys. osób.

- Zorganizowano wydarzenia związane z aktywizacją zawodową dedykowane odrębnym grupom odbiorców, w tym np. warsztaty online pn. „Marzec na obcasach”, ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową kobiet (prawie 1,4 tys. uczestniczek w całym województwie), cykl spotkań pn. „Projekt kariera”, kierowane do uczniów pomorskich szkół (98 szkół; 5,3 tys. uczniów), cykl warsztatów dla osób dorosłych pn. „Kariera od nowa” (7 warsztatów; 115 uczestników).
- Zorganizowano event POWER2WORK pt. „Znajdź pomysł na siebie” w ramach Pomorskich Dni Przedsiębiorczości wpisujących się w Światowy Tygodnia Przedsiębiorczości. W evencie wzięło udział ponad 8,5 tys. młodych ludzi z całego województwa.
- Doradcy zawodowi WUP w Gdańsku uczestniczyli w projekcie „Akademia Alkantara”, którego celem było wsparcie młodzieży spoza naszego regionu chcącej studiować w województwie pomorskim poprzez przyznanie im stypendium, opiekę mentora oraz udział w praktykach u pomorskich pracodawców. Doradcy zawodowi WUP w Gdańsku zbadali predyspozycje rozwojowe oraz przeprowadzili rozmowy rekrutacyjne do projektu wśród 20 maturzystek i maturzystów.

4. Realizacja projektu pilotażowego „Kobiety gotowe na zmiany – inkubator zwinnej kariery”:

- We współpracy z powiatowymi urzędami pracy realizowany był projekt pilotażowy „Kobiety gotowe na zmiany – inkubator zwinnej kariery”. Celem projektu jest przetestowanie kompleksowej usługi kreującej nową postawę do pracy i włączenie jej do systemowej oferty instrumentów rynku pracy ukierunkowanych na aktywizację zawodową bezrobotnych kobiet, powracających na rynek pracy po okresie bierności zawodowej związanej z wychowaniem dzieci. W projekcie bierze udział 15 kobiet zarejestrowanych jako bezrobotne w powiatowych urzędach pracy w Gdyni, Malborku i Sztumie.

5. Wsparcie reemigrantów poprzez realizację projektu „Pomorskie! Tu wracam, tu pracuję” - projekt własny WUP w Gdańsku współfinansowany ze środków FFS:

- Działanie realizowano ze środków RPO WP 2014 – 2021: priorytet 5 Zatrudnienie, Działanie 5.2 Aktywizacja zawodowa, Poddziałanie 5.2.2 Aktywizacja zawodowa. Projekt skierowany był do reemigrantów, osób powracających do kraju, osiedlających się na terenie województwa pomorskiego i poszukujących zatrudnienia po okresie pracy za granicą. Łącznie zrealizowano 81 działań wspierających uczestników projektu, w tym: porady, rekrutacje, spotkania projektowe, konsultacje (zawodowe, psychologiczne, prawnicze, edukacyjne), i szkolenia. W 2022 roku do projektu przyjęto 9 nowych uczestników, 16 osób zakończyło udział w projekcie, natomiast pracę podjęło 6 osób (od początku realizacji projektu wsparcie uzyskało 45 osób bezrobotnych (reemigrantów), a 25 osób podjęło pracę po opuszczeniu programu).

6. Wspieranie międzynarodowego przepływu pracowników poprzez działania sieci Europejskich Służb Zatrudnienia EURES, w tym wsparcie dla reemigrantów:

- W ramach sieci Europejskich Służb Zatrudnienia EURES udzielono ponad 0,7 tys. porad dla osób poszukujących pracy, bezrobotnych w tym cudzoziemców/obywateli Ukrainy m.in. w zakresie poszukiwania pracy oraz legalizacji pracy krótkoterminowej. Dodatkowo w ramach europejskiego pośrednictwa pracy podczas sześciu Powiatowych Targów Pracy udzielono informacji 220 osobom w zakresie bezpiecznego poruszania się po europejskim rynku pracy.
- Za pośrednictwem mediów przeprowadzono dla mieszkańców Pomorza, w tym obywateli Ukrainy, akcję informacyjną w języku polskim i ukraińskim promującą legalne formy zatrudnienia w ramach Europejskich Służb Zatrudnienia EURES .

7. Wdrożenie i koordynowanie realizacji programu regionalnego „Praca dla Pomorzan”:

- Realizowana była kolejna roczna edycja programu regionalnego „Praca dla Pomorzan”. Celem Programu było wspieranie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w warunkach pandemii, w zakresie dostosowania kwalifikacji i kompetencji zawodowych do potrzeb i wyzwań regionalnego rynku pracy, a także zdobywanie doświadczenia zawodowego pozwalającego na znalezienie i utrzymanie zatrudnienia zgodnie z potrzebami pracodawców. Wydatkowano na ten cel 9,8 mln zł. z Funduszu Pracy w ramach limitu przyznanego na aktywne formy zatrudnienia województwu pomorskiemu. Wsparcie na rzecz uczestników Programu było realizowane głównie w postaci: szkoleń, staży, dotacji na działalność gospodarczą, refundacji wyposażenia miejsc pracy, prac interwencyjnych, robót publicznych, bonów na zasiedlenie oraz refundacji kosztów dojazdów. Z Programu skorzystały 952 osoby (w tym 132 obywatele Ukrainy), a 578 osób podjęło zatrudnienie.

8. Koordynowanie wdrażania w regionie wsparcia na rzecz rozwoju zawodowego ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS):

- W celu określania ram finansowych dotyczących realizacji KFS we współpracy z powiatowymi urzędami pracy województwa pomorskiego określono zapotrzebowanie na środki z rezerwy KFS dla wszystkich powiatowych urzędów w regionie oraz dokonano podziału środków rezerwy na powiaty. Pomorskie w 2022 roku w ramach KFS dysponowało kwotą 14,6 mln (11,1 mln – limit podstawowy, 3,5 mln rezerwa KFS). W 2022 roku wsparciem objęto 7,8 tys. osób, wydatkowano na ten cel 14,5 mln zł. Na bieżąco monitorowano realizację działań w ramach KFS i opracowano sprawozdania z wydatkowania przez powiatowe urzędy pracy środków z tego Funduszu. Ustalono zapotrzebowanie na środki KFS w 2023 roku w ramach limitu podstawowego oraz przygotowano podział środków KFS na 2023 roku.

9. Koordynowanie realizacji programów aktywizacji zawodowej finansowanych ze środków rezerwy Funduszu Pracy (FP):

- We współpracy z powiatowymi urzędami pracy województwa pomorskiego określono ich potrzeby w zakresie finansowania i realizacji programów aktywizacji zawodowej realizowanych z rezerwy FP. Prowadzono monitoring efektywności programów aktywizacji zawodowej, sporządzono sprawozdanie i przeanalizowano efektywność wydatkowania środków rezerwy FP na lokalnych rynkach pracy w 2021 roku, która została pozytywnie zaopiniowana przez Pomorską Wojewódzką Radę Rynku Pracy. Przeprowadzono także nabór wniosków powiatowych urzędów pracy na realizację programów aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w ramach rezerwy FP w 2022 roku - oceniono 9 wniosków złożonych na łączną kwotę 6,4 mln zł (przyznano 5,6 mln zł).
- Na podstawie zawiadomienia Ministra (po przyjęciu przez Sejm ustawy budżetowej na rok 2022) o ustalonych kwotach środków (limity) FP, jakie mogą być wydatkowane w poszczególnych województwach w 2022 roku dokonano podziału wg algorytmu środków na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w powiatach województwa pomorskiego – kwota do dyspozycji powiatowych urzędów pracy regionu w roku 2022 wyniosła 203,9 mln zł (w tym EFS – 89,7 mln zł).

–

10. Realizacja zadań w obszarze koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego:

- W ramach zadań wynikających z przepisów dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego na bieżąco rozpatrywano sprawy dotyczące zasiłków dla bezrobotnych. W 2022 roku wpłynęło 917 spraw o przyznanie prawa do zasiłku dla osób bezrobotnych, a wydano w tym zakresie 885 decyzji administracyjnych. Ponadto, zrealizowano 370 spraw dotyczących transferu zasiłku dla osób bezrobotnych z krajów UE/EOG lub Szwajcarii, Wielkiej Brytanii do Polski oraz 355 spraw dotyczących potwierdzania okresu ubezpieczenia w Polsce. WUP w Gdańsku wystąpił również za pośrednictwem Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej o zwrot wypłaconych w Polsce zasiłków dla osób bezrobotnych, na podstawie okresów zagranicznych ubezpieczenia i pracy, na łączną kwotę ponad 770 tys. zł.

11. Prowadzenie Rejestru Instytucji Szkoleniowych oraz analizy ich oferty szkoleniowej:

- Rozpatrzono 1413 wniosków o wpis, aktualizację danych, korektę danych, kontynuację działalności i wykreślenie z Rejestru Instytucji Szkoleniowych. W 2022 roku wpisano do rejestru 224 nowe instytucje szkoleniowe, natomiast wykreślono z rejestru 227 instytucji. Przygotowano także analizę oferty szkoleniowej za lata 2020-2021 na podstawie danych z Rejestru Instytucji Szkoleniowych.

12. Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy poprzez wsparcie realizowane w projektach instytucji rynku pracy w ramach PO WER 2014-2020 (Działania 1.1. i 1.2.) oraz w ramach RPO WP 2014 - 2020 (Działanie 5.1.):

- Wdrażano projekty aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy w ramach w ramach PO WER 2014-2020 (Działania 1.1. i 1.2.) oraz w ramach RPO WP 2014 - 2020 (Działanie 5.1.) finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W Poddziałaniu 1.2.1. PO WER (projekty konkursowe) od początku jego realizacji do końca ubiegłego roku podpisano 65 umów o dofinansowanie projektu na łączną kwotę 55,2 mln zł. Wsparciem projektowym w sumie objęto 3,3 tys. osób, w tym: 03 tys. osób bezrobotnych, blisko 3,0 tys. osób biernych zawodowo i 57 osób pracujących, znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy. W Poddziałaniu 1.1.1. PO WER i Działania 5.1. RPO WP (projekty pozakonkursowe) od początku realizacji jego realizacji do końca ubiegłego oku podpisano 68 umów na łączną wartość dofinansowania w kwocie 410,7 mln zł. Wsparciem objęto łącznie 35,3 tys. osób bezrobotnych. Natomiast w ramach Działania 5.1 RPO od początku jego realizacji do

31.12.2022 roku podpisano 68 umów o wartości łącznej projektów 361,2 mln zł. Wsparciem objęto ponad 24,8 tys. osoby bezrobotne.

13. Ochrona roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy:

- Do Wydziału Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w WUP w Gdańsku mogą zgłaszać się pracownicy niewypłacalnych pracodawców z wnioskiem indywidualnym o wypłatę zaległych i niewypłaconych świadczeń, a także osoby sprawujące zarząd nad majątkiem pracodawcy z wykazem zbiorczym i uzupełniającym o wypłatę świadczeń dla pracowników niewypłacalnego pracodawcy. W 2022 roku wypłacono świadczenia na kwotę 3,2 mln zł dla 254 pracowników zatrudnionych przez 13 pracodawców.

II. ELASTYCZNI I PRZYGOTOWANI DO ZMIAN PRACODAWCY

Interwencja w ramach tego obszaru koncentrowała się głównie na wspieraniu pracodawców w rozwijaniu umiejętności kluczowych dla funkcjonowania pomorskich firm, inspirowaniu do zmian w organizacji i zarządzaniu firmami dla uzyskania synergii pomiędzy celami firmy a potencjałem kadrowym oraz tworzenia przyjaznego środowiska pracy umożliwiającego integrowanie życia zawodowego z prywatnym. Ponadto kontynuowane były inicjatywy wspierające pracodawców w zakresie zatrudniania cudzoziemców oraz stwarzające warunki zachęcające imigrantów do przyjazdu, osiedlenia się i podejmowania zatrudnienia na terenie Pomorza. Proces ten wspierany był usługami poradnictwa zawodowego na rzecz pracodawców.

Zrealizowane działania:

1. Koordynowanie prac związanych z realizacją zobowiązania SRWP 2030 „Realizacja działań służących zwiększeniu kompetencji przedsiębiorstw do adaptacji do zmieniającego się otoczenia społeczno-gospodarczego”:

- W ramach cyklu pn. „Zadbaj o rozwój swojej firmy, doskonal umiejętności w zespole” zorganizowano 5 spotkań z pracodawcami i przedsiębiorcami z regionu pomorskiego w tematach: zarządzanie różnorodnością w firmie, zarządzanie wiekiem – pokolenia w firmach, umiejętności i kwalifikacje niezbędne w nowoczesnych firmach, jak pozyskiwać i zatrzymywać pracowników oraz jak budować relację lidera z zespołem, jak rozwijać firmę, aby była bardziej odporna na zmiany. Celem spotkań było promowanie idei uczenia się przez całe życie, akcentowanie potrzeby rozwoju umiejętności i kompetencji pracodawców oraz ich

pracowników, upowszechnianie narzędzi dostępnych na rynku wspierających rozwój zawodowy (w tym Krajowy Fundusz Szkoleniowy). Spotkania odbyły się w: dwukrotnie w Gdańsku, Starogardzie Gdańskim, Kwidzynie i Chojnicach. Udział w nich wzięło 180 pomorskich pracodawców i przedsiębiorców reprezentujących różne branże.

- W ramach dedykowanej pracodawcom usługi rozwojowej, doradcy zawodowi WUP w Gdańsku, w odpowiedzi na wnioski złożone przez pomorskich pracodawców, wsparli ponad 80 pracowników z 3 firm w zakresie planowania ich rozwoju zawodowego, efektywnej komunikacji i zarządzania stresem.

2. Koordynowanie prac związanych z realizacją zobowiązania SRWP 2030 „Stworzenie platformy współpracy instytucji uczestniczących w pozyskiwaniu i obsłudze pracowników zza granicy na regionalny rynek pracy”:

- W 2022 roku powstała Pomorska Platforma Współpracy (PPW), do której przystąpiło 35 kluczowych instytucji i podmiotów działających w obszarze zatrudnienia cudzoziemców na pomorskim rynku pracy. W ramach Platformy zorganizowano 3 spotkania. Podczas spotkań zaprezentowano analizę oraz prognozy rozwoju sytuacji na rynku pracy w kontekście migracji uchodźczych i zarobkowych w związku popytem i podażą na pracowników oraz zachodzącymi zmianami ekonomicznymi i demograficznymi w kraju, skonsultowano projekt ustawy o zatrudnianiu cudzoziemców oraz określono wyzwania i obszary ważne do podjęcia w ramach działań PPW w 2023 roku.

3. Spotkania informacyjne dla pracodawców „Urzędy pracy wspierają pomorskich pracodawców”:

- We współpracy z powiatowymi urzędami pracy województwa pomorskiego zorganizowano 4 spotkania informacyjne dla pracodawców pn. „Urzędy pracy wspierają pomorskich pracodawców” w zakresie zatrudniania cudzoziemców, wsparcia finansowego dla pracodawców, w tym rozwoju umiejętności pracowników ze środków KFS. W spotkaniach wzięło udział 238 osób. Zorganizowano również 3 spotkania informacyjne dla agencji zatrudnienia w ramach cyklu "Cudzoziemcy na pomorskim rynku pracy - legalne zatrudnienie, bezpieczna praca", w których uczestniczyło łącznie 228 osób.

4. Świadczenie usług międzynarodowego pośrednictwa pracy na rzecz pracodawców poprzez działania sieci Europejskich Służb Zatrudnienia EURES:

- Zatrudnieni w WUP w Gdańsku doradcy Europejskich Służb Zatrudnienia EURES, pozyskali 531 oferty pracy od pracodawców zagranicznych z krajów UE / EFTA na ponad 3,3 tys. miejsc pracy. Udzielono także 130 porad indywidualnych pracodawcom z Polski i krajów UE/EFTA w zakresie rekrutacji pracowników.

5. Prowadzenie rejestru agencji zatrudnienia oraz sprawowanie kontroli w zakresie przestrzegania warunków prowadzenia agencji zatrudnienia w celu zapewnienia odpowiedniej standaryzacji usług:

- W ramach obsługi Rejestru Agencji Zatrudnienia KRAZ wpłynęło 476 wniosków/zawiadomień dotyczących KRAZ (o wpis, aktualizację danych, zmianę województwa, wykreślenie z rejestru, zawiadomienia dot. działalności agencji). Pozytywnie rozpatrzono 304 wniosków/zawiadomień. W ubiegłym roku wpisano do pomorskiego rejestru 129 nowych agencji zatrudnienia.
- W ramach nadzoru nad działalnością agencji pracy tymczasowej weryfikowano spełnianie warunków prowadzenia działalności regulowanej. Między innymi weryfikowano pod względem posiadania zaległości w ZUS agencje pracy tymczasowej. W 2022 roku prowadzonych było łącznie 128 postępowań w sprawie wykreślenia agencji zatrudnienia z KRAZ, z czego w rezultacie wykreślono 92 podmiotów. Prowadzono także kontrolę działalności agencji zatrudnienia - zrealizowano 28 kontroli.
- Opracowano zbiorczą roczną informację o działalności agencji zatrudnienia w oparciu o sporządzane przez agencje sprawozdania za rok 2021 w oparciu o informację 684 formularze sprawozdawcze przekazane do WUP w Gdańsku przez agencje zatrudnienia.
- Opracowano i upowszechniono wśród pomorskich agencji zatrudnienia publikację informacyjną pn. „Co słyhać w agencjach?” adresowaną do agencji zatrudnienia z województwa pomorskiego (łącznie 7 publikacji).

6. Działania na rzecz ochrony miejsc pracy:

- Kontynuowano realizację zadań związanych z ochroną miejsc pracy w ramach tarczy antykryzysowej. Prowadzono proces rozliczenia środków wypłaconych przedsiębiorcom w ramach 10,3 tys. wniosków z przeznaczeniem na dofinansowanie wynagrodzeń pracowników objętych przestojem ekonomicznym albo obniżonym wymiarem czasu pracy oraz

przedsiębiorcom z określonych branż (tarcza branżowa) w następstwie wystąpienia COVID-19. W 2022 roku w ramach weryfikacji wstępnej rozliczono 7,9 tys. wniosków (76,5% wszystkich rozliczeń), a w ramach weryfikacji końcowej rozliczono 1,3 tys. wniosków (12,9% wszystkich rozliczeń).

7. Obsługa wniosków o wydanie zaświadczenia stwierdzającego charakter, okres i rodzaj działalności wykonywanej w Rzeczypospolitej Polskiej:

- W roku 2022 do WUP w Gdańsku wpłynęło 56 wniosków o wydanie zaświadczenia stwierdzającego charakter, okres i rodzaj działalności wykonywanej w Rzeczypospolitej Polskiej, w tym wystawiono 41 stosownych zaświadczeń oraz sporządzono 15 wezwań do uzupełnienia wniosku o wydanie takiego zaświadczenia.

III. PARTNERSTWO NA RZECZ ZWIĘKSZENIA SKUTECZNOŚCI POLITYK RYNKU PRACY

Interwencja w ramach tego obszaru koncentrowała się na rozwijaniu partnerstwa między podmiotami działającymi na rzecz regionalnego rynku pracy, poprzez m.in. dialog i sieciowanie instytucji rynku pracy, w tym wspólne inicjatywy, tworzenie platformy współpracy pomiędzy uczestnikami rynku pracy oraz integrację środowisk mających wpływ na pomorski rynek pracy. Priorytetem była koordynacja działań podejmowanych na rzecz uczenia się przez całe życie w regionie, w tym podnoszenie potencjału kadr instytucji rozwijających umiejętności oraz na upowszechnianie uczenia się przez całe życie wśród Pomorzán.

Zrealizowane działania:

1. Koordynowanie prac związanych z realizacją zobowiązania SRWP 2030 „Wypracowanie mechanizmów wspierania rozwoju zawodowego w oparciu o dostosowany do potrzeb regionalnej gospodarki system kształcenia ustawicznego”:

- Trwały prace przygotowawcze do realizacji projektu wdrożeniowego Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 w województwie pomorskim. Celem głównym projektu jest budowa systemu koordynacji działań w województwie pomorskim zorientowanego na wsparcie uczenia się przez całe życie, w tym kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się dorosłych. Założony rezultat wdrożenia projektu to wzmocnienie dopasowania kształcenia i szkolenia do potrzeb regionalnego rynku pracy, z uwzględnieniem zmian

społecznych zachodzących w regionie oraz upowszechnianie idei uczenia się przez całe życie. Efektem gospodarczym powinno być zwiększenie produktywności i nabycie przez pracowników objętych działaniami projektu nowych kompetencji zgodnych z kluczowymi obszarami pomorskiej gospodarki. W celu realizacji projektu Zarząd Województwa Pomorskiego powołał: Pomorski Wojewódzki Zespół Koordynacji ds. wspierania, koordynowania i monitorowania wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 w województwie pomorskim.

2. Rozwijanie partnerstwa i wzmacnianie kompetencji pracowników instytucji świadczących usługi poradnictwa zawodowego oraz uczenia się przez całe życie

- W tym obszarze realizowano zadania w oparciu o Pomorski System Poradnictwa Zawodowego, w ramach zobowiązania strategicznego pn. „Wypracowanie mechanizmów wspierania rozwoju zawodowego w oparciu o dostosowany do potrzeb regionalnej gospodarki system kształcenia ustawicznego”. Podjęte działania oparte o współpracę z doradcami zawodowymi zatrudnionymi w działających w regionie instytucji rynku pracy (głównie w urzędach pracy i Ochotniczych Hufcach Pracy), zostały szczegółowo opisane w niniejszym dokumencie w punkcie 2 obszaru pierwszego „Kompetentni i wykwalifikowani mieszkańcy Pomorza”.

3. Współdziałanie z instytucjami i partnerami rynku pracy na rzecz tworzenia korzystnych warunków do powstawania wysokiej jakości miejsc pracy:

- W ramach współpracy z Pomorską Wojewódzką Radą Rynku Pracy zaktualizowano „Wykaz zawodów, w których może być dokonywana w województwie pomorskim refundacja wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne młodocianych pracowników zatrudnianych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego”. Wykaz został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego 23 marca 2022 roku (Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego nr 158/328/22 z dnia 22 lutego 2022 roku; DZ.URZ.WOJ.2022.1104). Ponadto Pomorska Wojewódzka Rada Rynku Pracy podjęła 361 uchwał wyrażających pozytywne opinie o zasadności kształcenia zgodnie z potrzebami rynku pracy w zawodach, do których WUP w Gdańsku przygotował informacje uzupełniające w zakresie zapotrzebowania na zawody. Również każdorazowo podstawą do wyrażania opinii i podejmowania stanowisk Rady była omawiana na posiedzeniach Rady informacja o sytuacji, zjawiskach i trendach na pomorskim rynku pracy. W ramach tej informacji wykorzystywane

były materiały uwzględniające dane statystyczne oraz wyniki badań i analiz opracowywane przez Pomorskie Obserwatorium Rynku Pracy.

- W ramach wzmocnienia współpracy z partnerami Pomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy. utworzono na stronie internetowej porp.pl zakładkę „Inspiracje”, gdzie zamieszczano analizy i opracowania w obszarze rynku pracy przygotowywane przez partnerów Obserwatorium.
- W ramach wzmocnienia współpracy z powiatowymi urzędami pracy z regionu na rzecz podnoszenia jakości organizacji zadań realizowanych przez pomorskie Publiczne Służby Zatrudnienia zorganizowano szkolenie dla przedstawicieli kadry PUP w zakresie przepisów prawa pracy z uwzględnieniem zapisów dyrektyw unijnych.

IV. WIEDZA O RYNKU PRACY

Interwencja w tym obszarze była skupiona na poprawie dostępu do wiedzy i informacji o gospodarce i rynku pracy w województwie pomorskim w oparciu o bieżący monitoring zjawisk oraz identyfikację scenariuszy rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Pozyskiwane dane oraz wyniki badań i analiz stanowią zasób informacyjny wspomagający realizację regionalnej polityki rynku pracy.

Zrealizowane działania:

1. Współpraca w ramach realizacji zobowiązania SRWP 2030 „Monitorowanie branż kluczowych dla gospodarki z uwzględnieniem specyfiki subregionalnej”

- WUP w Gdańsku wraz z przedstawicielami departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego przygotowywał koncepcję realizacji przedsięwzięcia strategicznego jakim jest Pomorskie Obserwatorium Gospodarcze. Celem Obserwatorium jest rozwijanie regionalnego systemu monitorowania gospodarki, rynku pracy i turystyki z wykorzystaniem technologii cyfrowych, w szczególności w zakresie monitorowania branż kluczowych dla gospodarki.

2. Rozwój regionalnego portalu wiedzy o rynku pracy porp.pl oraz upowszechnianie informacji o Pomorskim Obserwatorium Rynku Pracy, w tym w szczególności wśród partnerów instytucjonalnych:

- Rozwijano portal Pomorskie Obserwatorium Rynku Pracy (www.porp.pl), który docelowo będzie integralną częścią Pomorskiego Obserwatorium Gospodarcze. Na porp.pl zamieszczono m.in. 142 artykuły merytoryczne o tematyce społeczno-gospodarczej.

Zorganizowano VI Forum Pomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy, którego tematem przewodnim było włączenie Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 do regionalnej polityki rynku pracy oraz rozwój umiejętności pracodawców i pracowników. W wydarzeniu transmitowanym na żywo na YouTube uczestniczyły 203 osoby, natomiast na Facebooku WUP w Gdańsku 70 osób.

- Prowadzono działalność informacyjną na stronach internetowych oraz w mediach społecznościowych (strona WUP w Gdańsku - 55 tys. odsłon, strona Pomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy porp.pl - 34,6 tys. odsłon, Facebook WUP w Gdańsku - 252 posty; 3,5 tys. odwiedzin strony, Youtube WUP w Gdańsku- 7,5 tys. wejść na kanał, Instagram WUP w Gdańsku - 62 posty).

3. Realizacja badań w zakresie rynku pracy, w szczególności dotyczących zapotrzebowania na umiejętności na pomorskim rynku pracy:

- Przeprowadzono badanie pn. „Kształcenie ustawiczne w województwie pomorskim – potencjał i zapotrzebowanie w kontekście potrzeb rynku pracy”, którego celem było dokonanie oceny potencjału instytucjonalnego systemu kształcenia ustawicznego oraz zbadanie zapotrzebowania pracodawców na kompetencje i kwalifikacje pracowników (w wybranych branżach, uznanych za rozwojowe dla województwa pomorskiego, tj.: energetyka wiatrowa (w tym w szczególności morska), energetyka wodorowa, robotyka i automatyka, programowanie, transport i spedycja, logistyka i magazynowanie, usługi opiekuńcze dla osób starszych, hotelarstwo i zakwaterowanie) z uwzględnieniem poziomu aktywności edukacyjnej dorosłych mieszkańców województwa pomorskiego na rzecz rozwoju zawodowego.
- Opracowano i upowszechniano aktualne informacje o rynku pracy za rok 2021. Każdego miesiąca publikowano bieżącą informację miesięczną i sygnałną o rynku pracy oraz przygotowywano sprawozdania statystyczne (do GUS i Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej). Dodatkowo, w odpowiedzi na potrzeby informacyjne partnerów rynku pracy, na bieżąco upowszechniano wiedzę na temat trendów i zjawisk na pomorskim rynku pracy. W tym zakresie np. przygotowano i przedstawiono 37 merytorycznych prezentacji dotyczących rynku pracy, sytuacji w gospodarce i obszarze edukacji oraz przygotowano dla odbiorców zewnętrznych 14 informacji dotyczących rynku pracy.
- W ramach ogólnokrajowej akcji pt. Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych przeprowadzono badanie internetowych ofert pracy za miesiące luty, maj, lipiec i listopad.

- Zrealizowano coroczne badanie „Barometr Zawodów - prognoza na 2023 rok” oraz opracowano raport z badania, który w województwie pomorskim zidentyfikował 49 grup zawodów deficytowych i 119 grup zawodów w równowadze, natomiast nie zidentyfikował żadnej grupy zawodów nadwyżkowych.

4. Kształtowanie regionalnej polityki rynku pracy, w tym poprzez opracowywanie kryteriów, monitorowanie i analizę efektywności gospodarowania środkami Funduszu Pracy (FP) w regionie:

- Opracowano „Informację o strukturze wydatków oraz gospodarce środkami Funduszu Pracy na realizację zadań z zakresu aktywnej polityki rynku pracy w województwie pomorskim w roku 2021”. Informacja zawierała strukturę środków FP na finansowanie zadań z zakresu aktywnej polityki rynku pracy realizowanych przez powiatowe urzędy pracy; wydatki FP poniesione przez WUP w Gdańsku; wydatki FP poniesione przez powiatowe urzędy pracy – ogółem; zakres interwencji poprzez instrumenty aktywnej polityki rynku pracy prowadzonej przez powiatowe urzędy pracy na terenie województwa pomorskiego; wydatki FP poniesione przez powiatowe urzędy pracy – w podziale na podstawowe formy aktywizacji zawodowej bezrobotnych. Powyższa informacja została przedstawiona Pomorskiej Wojewódzkiej Radzie Rynku Pracy.

W ramach podsumowania warto podkreślić, że wszelkie inicjatywy podejmowane w obszarze rynku pracy, aby mogły być skutecznie wdrażane, powinny być wspierane przez odpowiednio zaprojektowane regulacje prawne. Polityka rynku pracy mocno oddziałuje na wiele sfer życia społeczno-gospodarczego, w szczególności takich jak gospodarka, edukacja, integracja społeczna i zdrowie. Niezwykle ważne jest aby stanowiła ona ramę (spójną i adekwatną do potrzeb wszystkich uczestników rynku pracy), która umożliwi instytucjom ją programującym i realizującym, elastyczne i aktywne podejście do pojawiających się wyzwań. W takim kierunku prowadzony jest obecnie dialog z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej w ramach konsultacji dotyczących reformy rynku pracy w oparciu o projekty *ustawy o aktywności zawodowej* oraz *ustawy o zatrudnianiu cudzoziemców*, których wejście w życie planowane jest na początek przyszłego roku.